

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

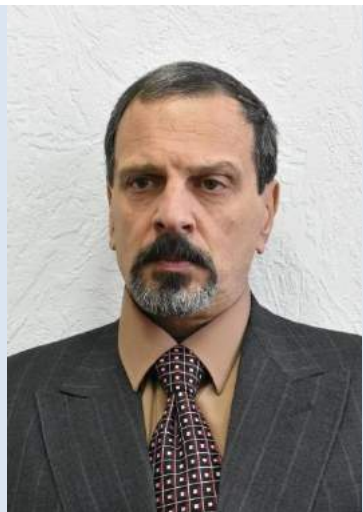

СУСПІЛЬСТВО РИЗИКУ

пеціальність	054 Соціологія	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Соціологія	факультет	Факультет менеджменту, адміністрування та права
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін

ВИКЛАДАЧ

Воронянський Олександр Володимирович

Вища освіта – спеціальність історія та суспільствознавство

Науковий ступень - кандидат історичних наук 07.00.01 Історія України

Вчене звання – професор

Досвід роботи –35 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- співавтор 4 профільних підручників та 3 посібників;
- автор 10 методичних розробок в галузі політичних наук;
- автор понад 50 фахових публікацій у галузі політичних наук (включаючи закордонні) та понад 250 публікацій наукового характеру в галузі суспільствознавства;
- співавтор 2 монографій з політичної проблематики;
- член організаційних комітетів ряду наукових, науково-практичних і науково-методичних конференцій та круглих столів; редактор та головний редактор ряду збірників наукових праць.

Телефон	0686077114	електронна пошта	voronyansky@btu.kharkov.ua	дистанційна підтримка	Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	забезпечити формування у студентів глибоких знань з актуальних питань аналізу соціально-політичної сфери криз призму сучасних ризиків, оволодіння понятійно-категоріальним апаратом дисципліни, засвоєння інструментарію визначення ризиків та механізмів мінімізації ризиків.
Формат	лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання
Специфічні результати навчання і форми їх контролю	знати: основні теоретико-методологічні засади розвитку політичних, економічних, соціокультурних, економічних, педагогічних ризиків (СК02, СК10), основні види ризиків, що виникають на мікро-, мезо-, макрорівнях, основні соціологічні концепції «суспільства ризику» та основні підходи до проблеми оптимізації ризиків (СК02, СК12) вміти: використовувати теоретичні знання в практиці соціально-політичного дослідження ризиків(РН03), впроваджувати методи соціально-політичного аналізу до оцінки суспільних ризиків та загроз(РН13, РН15), застосовувати цілісний аналіз ризиків щодо побудови якісно нової системи оцінки ризикованості інтеграційних процесів суспільства, що ґрунтується на моніторингу оцінки ризиків, осмислювати механізми мінімізації ризиків та об'єктивно оцінювати їх ефективність (РН13, РН15).
Обсяг і форми контролю	4 кредити ECTS (120 годин): 30 годин лекції, 30 годин семінарські заняття, 60 годин самостійні заняття; модульний контроль (2 модулі); підсумковий контроль – екзамен.
Вимоги викладача	вчасне та якісне виконання завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції	СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій. СК10. Здатність здійснювати соціологічний супровід управління соціально-економічними процесами, в тому числі в сфері соціального захисту. СК12. Здатність здійснювати комплекс заходів щодо вирішення соціальних (соціально-економічних, соціально-політичних, освітніх, культурних та ін.) проблем, які безпосередньо чи опосередковано впливають на творення соціальних цінностей, формування соціальної безпеки індивідів і груп, задоволення їх соціальних потреб та інтересів.	Результати навчання	РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі. РН13. Вміти використовувати соціологічні знання, навички проведення соціологічного дослідження тощо для здійснення супроводу управління соціально-економічними процесами, в тому числі у сфері соціального захисту. РН15. Розробляти та реалізовувати заходи щодо вирішення соціальних (соціально-економічних, соціально-політичних, освітніх, культурних та ін.) проблем, які безпосередньо чи опосередковано впливають на творення соціальних цінностей, формування соціальної безпеки індивідів і груп, задоволення їх соціальних потреб та інтересів.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1. Ризик як предмет соціально-політичного аналізу

Лекція 1.	Ризикологія як інструмент дослідження динаміки соціальної	Семінарське заняття 1 (СЗ 1)	Ризикологія як інструмент дослідження соціальної динаміки	Самостійн	Поняття ризику. Зміни та уточнення об'єкту та предмету ризику. Теоретичні засади нового напрямку в соціології (У.Бек , А. Вілдавські, Е.Гідденс, М. Дуглас, Н. Луман). Ризикологія як новий пояснювальний інструмент дослідження соціальної динаміки. Соціологічний аспект

					конструкту «ризик». Позитивні та негативні функції ризику. Причини ризику. Політичні, економічні, соціальні ризики в сучасних контекстах.
Лекція 2.	Концепт «суспільства ризику»	СЗ 2	Концепт «суспільства ризику»		Концепти «суспільства ризику» Е.Гідденса та Н.Лумана. Ситуація ризику. Усвідомлення ризику. Соціальний ризик в період трансформації суспільства. Нова логіка розповсюдження ризиків. Ризик як реакція на виклики глобалізованого світу. «Всесвітнє суспільство ризику» (У. Бек).
Лекція 3.	Сучасна теоретична модель ризику	СЗ 3	Сучасна теоретична модель ризику		Непередбачуваність наслідків та невизначеність ризиків.. Радикальні зрушення в сучасному суспільстві. Рукотворні ризики. Категорії ризику. Процес індивідуалізації в суспільстві ризику. Управління ризиками. Процес генерації ризику (М. Меркохофер).
Лекція 4-5	Комплексні методи оцінки ризиків	СЗ 4-5	Комплексні методи оцінки ризиків		Соціологічні методи оцінки ризиків. Економіко-статистичні методи оцінки ризиків. Комплексні методи оцінки ризиків. Загальний рівень ризику. Аналоговий метод та метод експертних оцінок. Метод імітаційного моделювання ризику. Моделювання гіпотетичних ситуацій. Метод «дерева рішення». Зони ризику. Безкризова зона. Зони допустимого, критичного та катастрофічного ризиків. Оцінка різних видів ризику: кількісна, якісна, інтегральна. Вибір заходів з мінімізації ризиків. Визначення ефективності цих заходів.
Лекція 6.	Типологія ризиків.	СЗ 6	Типологія ризиків.		Виокремлення в межах соціологічної традиції типології ризиків. Соціологічний підхід у розробці типології ризиків. Джерела ризику. Момент прояву ризику(виникнення масових рухів, протесту, початок озброєних дій). Результат прояву ризику (поразка або перемога у війні).
Лекція 7.	Виробництво ризиків	СЗ 7	Виробництво ризиків		Передумови соціального ризику: виникнення соціальних небезпек (технологічних, культурних), усвідомлення цієї небезпеки як ризикогенної. Ризикована поведінка індивіда. Спільне виробництво ризиків: добровільні дії двох або більше агентів. Наслідки виробництва. Природні процеси (небезпеки). Економічні процеси. Політика уряду: поява небезпеки в результаті політичних рішень.
Модуль 2. Проблема оптимізація ризиків у головних галузях життєдіяльності суспільства					
Лекція 8-9.	Сучасне суспільство у контексті теорій ризику	СЗ-9	Сучасне суспільство у контексті теорій ризику	Са	Системне дослідження небезпек та ризиків різного походження. Усвідомлення нових соціальних реалій в

				глобальному масштабі. Типи соціальних змін, наслідки діяльності людей та оточуюче середовище. Взаємозалежність народів всіх країн світу внаслідок глобалізації. Соціологічний аналіз ризику. Головні риси «суспільства всезагального ризику»: відсутність ризик-рефлексії, нехтування інституціоналізацією ризик-рефлексії, стирання меж між соціальною нормою та патологією. Цивілізаційний ризик. Глобальний ризик
Лекція10	Політичні, економічні, соціо-психологічні підходи у дослідженні ризиків	СЗ 10	Політичні, економічні, соціо-психологічні підходи у дослідженні ризиків	Ризик як уособлення боротьби різних політичних інтересів. Політична модернізація в суспільстві ризику. Версії ризику в економічній теорії. Масштабні теорії ризику, концепції рефлексивної модернізації та «суспільства ризику» У. Бека, Е. Гідденса та Н. Лумана. Ризикологія як евристичний та методологічний стимул для широких емпіричних досліджень.
Лекція11	Роль соціології у компетентній експертній оцінці та визначенні ризику	СЗ 11	Роль соціології у компетентній експертній оцінці та визначенні ризику	Відсутність стереотипів суспільної практики у «суспільстві ризику». Трансформація суспільства загального ризику. Процеси глобалізації та модернізації у суспільстві ризику. Загальний характер теорії ризику. Виробництво нових політичних, економічних, соціальних ризиків
Лекція12-13.	Конструювання оптимальної стратегії в умовах ризику та невизначеності	СЗ 12-13	Конструювання оптимальної стратегії в умовах ризику та невизначеності	Вибір оптимальної стратегії в умовах ризику, пов'язаного з конфліктами. Методи аналізу ризикогенних ситуацій. Методи знаходження оптимальних стратегій у попередженні ризику. Вибір оптимальної стратегії в умовах ризику, пов'язаного з невизначеністю навколишнього середовища. Приклади розв'язання задач з вибору оптимальної стратегії подолання ризику
Лекція 14.	Методика та техніка соціально-політичного дослідження ризику	С.з. 14	Методика та техніка соціально-політичного дослідження ризику	Умови сприйняття ризику. Формальна модель аналізу ризику. Компоненти процесу генерації ризику. Сім'я в умовах суспільного ризику та нестабільності. Професійні ризики як соціальний феномен. Особливості професійного ризику сучасних випускників ЗВО
Лекція 15	Стратегії управління ризиком	С.з. 15	Стратегії управління ризиком	Способи регуляції ризику в теорії ігор. Моделювання ризиків в концепції раціонального вибору та теорії прийняття рішень. Неінституціоналістська концепція «інституціональних пасток».

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Верченко П.І. Ризикологія: Навч.-метод. Посібник. К.: КНЕУ, 2016.- 176 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: lib.istu.edu.ua/index.php?p=23&id=443
2. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємстві. Монографія. –К.: КНЕУ, 2014.-480 с. [Електронний ресурс]– Режим доступу:www.twirx.com./file/158207/
3. Грідін О.П., Беззуб О.С. Ризик реалізації інвестиційних проєктів і його врахування в проєктному аналізі. Електронний ресурс – Режим доступу:ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/229/2009_4_p_049-053.pdf?sequenct=1
4. Кривошеїн В.В. Феномен групового мислення як чинник ризику прийняття політичних рішень.[Електронний варіант] – Режим доступу: lib.chdu.edu.ua./pdf/naukpraci/governngmt/2010/130-117-21.pdf

Методичне забезпечення

1. Цвігун Т.В. Поняття «ризик»: сучасний погляд. [Електронний ресурс]– Режим доступу:elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/1630/1/Cvignun.pdf

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.